

در ستایش شرم

جامعه‌شناسی حس شرم در ایران

حسن قاضی مرادی

نشر اختران

فهرست

۷	مقدمه
۱۱	فصل اول: تعریف و تبیین شرم
۱۵	• تعریف شرم
۲۶	• حس گناه، حس تقصیر، حس شرم
۳۳	فصل دوم: حس شرم در میان ایرانیان
۳۴	• حس شرم در فرهنگ سنتی ایرانیان
	- اخلاق دینی و گناه
	- اخلاق عرفانی و حیا
	- ادب پندنامه‌ای و خجالت (شرمساری)
۶۷	• حس شرم در حیات سیاسی - اجتماعی ایرانیان
	- استبداد و بی‌شرمی
	- شرم در قلمرو اجتماعی
۱۱۳	فصل سوم: تجربه‌ی شرم
۱۲۷	• تجربه‌ی فردی شرم
۱۴۰	• تجربه‌ی جمعی شرم

فصل اول

تعریف و تبیین شرم

انسان، تنها حیوانی است که سرخ می شود و به این (سرخ شدن) نیاز دارد.

مارک تواین

بی گمان هر فردی در زندگی خود به علت برخی کردارهایش و یا برخی رفتارهای دیگران با او، با خود درگیر می شود و حس شرم را تجربه می کند. شرم، حسی بنیادین و عام است. هر فرد در مقام هستی اجتماعی، ناگزیر از مواجهه با حس شرم است.

در کودکی وقتی پدر و مادرمان به هر علتی ما را شماتت یا تنبیه کرده و به عنوان "بچه بد" طرد کرده اند خود را بچه بدی پنداشته و شرمنده و بی پناه گوشه ای کز کرده ایم؛ در فوتبال گل کوچک، در کوچه و خیابان، وقتی بچه های محل ما را به بازی نگرفته اند شرمسار به دیوار خانه ای تکیه داده ایم و بازی شان را تماشا کرده ایم؛ در مدرسه از لباس کهنه ای خود و فقر خانوادگی مان رنج برده ایم و همیشه ترسیده ایم که اگر همکلاسی های مان از شغل پدرمان بپرسند خجالت زده شویم؛ وقتی تکالیف مدرسه را انجام نداده ایم و معلم ما را کنار تخته سیاه رو به کلاس ایستانده و به تحقیرمان پرداخته، سر خود را پایین انداخته ایم تا